

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

איכות הסביבה: פנים רבות לה - 40481

תאריך עדכון אחרון 28-09-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: גאוגרפיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר בני פירסט

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: benny.furst@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש- מייל או בנייד.

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

נושא הסביבה (או כפי שהוא מכונה בישראל "איכות הסביבה") עבר שינויים ותמורות רבות מאז הוחל לעסוק בו באופן ציבורי נרחב באמצע המאה העשרים. מתחום צר העוסק באקולוגיה ושמירת טבע בגישה רומנטית, דרך הרחבתו לנושא מדעי טכנולוגי שעיקרו שמירה על איכות חיים ועד ימינו, בהם מדובר על עולם תוכן חברתי, תרבותי, כלכלי ופוליטי. בתוך כך, הקורס יציג היבטים שונים של עולם התוכן הסביבתי, בדגש על ישראל, באמצעות הצגת סקירות וסוגיות הקשורות באתגר השמירה על ערכי הסביבה מול הצורך בהמשך הפיתוח. הקורס ינתן על ידי מרצים אורחים שונים מתחומי הגיאוגרפיה הסביבתית, משפט, אקטיביזם, פוליטיקה, כלכלה סביבתית ועוד. רשימת המרצים והנושאים עשויים להשתנות במהלך הסמסטר.

מטרות הקורס:

היכרות עם מספר היבטים של התחום הסביבתי, תוך חשיפה לקונפליקטים ולדינמיקה של הניהול ועיצוב המדיניות הסביבתית בישראל.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להבין לעומק את המשמעות של תופעת הסביבתנות מבחינה עיונית ויישומית, והקשר שלה לשאר תחומי החיים החברתיים.

דרישות נוכחות (%) :

12 שיעורים לפחות; 10% מהציון הסופי.

שיטת ההוראה בקורס: מרצים אורחים שונים.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא: התפתחות הסביבתנות בעולם.
2. מבוא: התפתחות הסביבתנות בישראל.
3. שמירת טבע בישראל- אתגרים מרכזיים.
4. חקיקה סביבתית.
5. פילנתרופיה סביבתית.
6. הסביבה בתקשורת ובמדיה.
7. בניה ירוקה.
8. אקטיביזם והובלת מאבקים סביבתיים.

חומר חובה לקריאה:

יוצג במהלך הקורס ויועלה לאתר המודל.

חומר לקריאה נוספת:

ביבליוגרפיה

- (1) אלון, ע. (2012), טבע ואדם, עם עובד, תל אביב.
- (2) ברכה, ע. (2008), פרקטיקה מעשית של צדק סביבתי, מעשי משפט, כרך א', עמ' 179-189.
- (3) גבריאלי, ת. ואחרים (2016), קיימות עירונית: איך אפשר?, מכון ירושלים למחקרי מדיניות.
- (4) גולן, י. (2010), קריאה אחרונה לעמק ססגון, דחפור.
- (5) גור, א. (2007), אמת מטרידה, כתר, ירושלים.
- (6) גרינשפן, א. (2014), פילנתרופיה סביבתית: יחסי הגומלין בין קרנות פילנתרופיות לארגוני הסביבה בישראל, המרכז לחקר הפילנתרופיה בישראל, חוברת מס' 21, בית הספר לעבודה סוציאלית, האוניברסיטה העברית בירושלים.
- (7) דה-שליט, א. (2002), עשרה דברות לכישלון חרוץ במסע הסברה אקולוגי, פנים (21), עמ' 12-21.
- (8) דה-שליט, א. (2004), אדום-ירוק: דמוקרטיה, צדק ואיכות הסביבה, מרכז השל, תל אביב.
- (9) חנין, ד., ארנון, א. (2004), מקום לתיקון: שיחות על כלכלה, חברה וסביבה, בבל, תל אביב.
- (10) חסון, ש. (2009), אתיקה ופוליטיקה סביבתית, בתוך: כשר, א. (עורך), מבואות לאתיקה (א'), מאגנס, ירושלים.
- (11) טל, א. (2006), הסביבה בישראל, הקיבוץ המאוחד, תל אביב.
- (12) טל, א. ואחרים (2011), התנועה הסביבתית בישראל: מגמות, צרכים ופוטנציאל, הוגש לקרן גוריון בן אוניברסיטת JMG.
- (13) כץ, י. (2004), לעצור את הדחפור, אוניברסיטת בר אילן, רמת גן.
- (14) מייזליש, מ. (2005), המאבק בכביש חוצה ישראל: תיעוד מאבק סביבתי, מכון ירושלים לחקר ישראל, ירושלים.
- (15) פז, ע. (2008), לעבדה ולשמרה-שמירת טבע בישראל, אריאל, ירושלים.
- (16) פירסט, ב. (2008), פעולה מקומית-חשיבה גלובלית: על טבע המאבק של ארגון מחאה סביבתי-הדגמה על "גרינפיס" ישראל, פוליטיקה, (18), עמ' 27-55.
- (17) פירסט, ב. (2012), מורפולוגיה של שינוי תרבותי: מסע ההסברה להצלת פרחי הבר כגורם משפיע על עיצוב המרחב, אופקים בגיאוגרפיה, (78), עמ' 26-47.
- (18) פירסט, ב. (2013), אקולוגיה, סביבה, קיימות: קווים להתפתחותה של התנועה הסביבתית בישראל, אופקים בגיאוגרפיה, (84), עמ' 177-192.
- (19) פירסט, ב. (2014), צמיחתה של תרבות ירוקה: מאבקים סביבתיים בישראל והשפעתם על המרחב, פרסום מס' 1/85, מחקרי פלורסהיימר, האוניברסיטה העברית בירושלים.
- (20) פירסט, ב. (2016), "מחבקי עצים" מול מקבלי החלטות: מאבקים סביבתיים בישראל והקשרם הפוליטי, אופקים בגיאוגרפיה, 90.
- (21) פירסט, ב. (2018), ירוקים זועקים- סיפורו של האקטיביזם הסביבתי בישראל, רסלינג, תל אביב.
- (22) פירסט, ב., פורטמן, מ. (2018), "נגד מיקום בחצרי": מאפיינים, גורמים והתמודדות עם תופעת הנֶמֶב" בישראל- הדגמה על תשתיות אנרגיה, אקולוגיה וסביבה, (2)9, עמ' 41-34.
- (23) קרסון, ר. (2016), האביב הדומם, טבע ובריאות, תל אביב.
- (24) רבינוביץ, ד., ורדי, א. (2010), כוחות מניעים- כביש חוצה ישראל והפרטת תשתיות אזוריות בישראל. מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד, ירושלים.
- (25) שדה, ש. (2010), ירוק-עד (כאן): ארגוני הסביבה ופרוייקט גדר ההפרדה, תיאוריה וביקורת, (37), עמ' 184-211.
- (26) שוורץ, א. (2001), פרדיגמות משתנות בחינוך הסביבתי בישראל, בתוך: בנשטיין, ג'., מקום למחשבה- מקראה בחשיבה והגות סביבתית בת זמננו, מרכז השל, תל אביב.

- 27) שטסל, ז. (2009), אתיקה סביבתית, המרכז להוראת המדעים, האוניברסיטה העברית בירושלים.
- 28) שפרמן, ק. (2007), סביבתנות: הדאגה לאיכות הסביבה, לשימור הטבע ולמרקם האקולוגי, פרלמנט (כתב עת מקוון), 55, המכון הישראלי לדמוקרטיה.
- 29) Bernauer, T. (1995), *The Effect of International Environmental Institutions: How We Might Learn More*, *International Organization*, Vol. 49(2), pp.351-377.
- 30) Della Porta, D. & Rucht, D. (2002), *The Dynamics of Environmental Campaigns, Mobilization: An International Journal*, Vol.7(1), pp.1-14.
- 31) Doyle, T., Kellow, A. (1995), *Environmental Politics and Policy Making in Australia*, Macmillan, South Melbourne.
- 32) Doyle, T. and McEachern, *Environment and Politics*, (third edition), Routledge, Oxon.
- 33) Farley, H., and Smith Z. (2014), *Sustainability: If It's Everything, is It Nothing?*, Routledge, Oxon.
- 34) Furst, B. (2014), *Environmental Campaigns in Israel and Their Spatial Impacts*, chapter from Leonard L. and Kedzior S. (editors): *Occupy the Earth: Global Environmental Movements*, Emerald, Bingley.
- 35) Giddens, A. (2011), *the Politics of Climate Change*, (second edition), Polity Press, Cambridge.
- 36) Hawken, P. (2007), *Blessed Unrest- how the largest movement in the world came into being and why no one saw it coming*, Penguin books, London.
- 37) O'Neil, J., Holland A. and Light A. (editors), (2008) *Environmental Values*, Routledge, Oxon.
- 38) Rootes, C. (2004), *Environmental Movements*, in: Snow, D., Soule, S. and Kriesi, H. (editors), *The Blackwell Companion to Social Movements*, Oxford: Blackwell Publishing.
- 39) Rootes, C. (2007), *Acting Locally: the Character, Contexts and Significance of Local Environmental Mobilizations*, *Environmental Politics*, Vol.16, (5), pp.722-741.
- 40) Taylor, D.E. (2000), *The Rise of the Environmental Justice Paradigm*, *American Behavioral Scientist*, Vol.43 (4), pp.508-580.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 80 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 10 %
 הגשת עבודה 0 %
 הגשת תרגילים 10 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

דרישות הקורס:

-
1. נוכחות (10% מהציון הסופי): השתתפות ב- 12 שיעורים לפחות.
 2. הגשת תרגיל (10% מהציון הסופי): הגשת נייר עמדה קצר.
 3. מבחן מסכם (80% מהציון הסופי): 20 שאלות סגורות, הגדרת 2 מושגים, שאלה פתוחה.